

Хохич Д.Г.
к.е.н, доцент,
кафедра економічної теорії,
ДВНЗ «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»

МОДЕЛЬ ІНФЛЯЦІЙНОЇ НАЦІНКИ ЯК ОСНОВА ДЛЯ ТАРГЕТУВАННЯ ІНФЛЯЦІЇ В УКРАЇНІ

Дослідження зарубіжних вчених кейнсіанського, монетаристського та посткейнсіанського напрямів на протязі ХХ ст., призвели до появи різних моделей інфляції, які змінюються в масштабах та з точки зору параметрів (змінних), які призначені для прискорення (гальмування) інфляції, включаючи такі показники як розрив у валовому випуску продукції, рівень безробіття, витрати на оплату праці, тощо.

Існує давня традиція моделювання інфляції як функції зростання грошової маси, заснованої на спостереженні Мілтона Фрідмана та Ганни Шварц, що інфляція завжди і скрізь є грошовим феноменом. Хоча, сьогодні, це вже не вважається аксіомою, та в деякій мірі (через фінансове законодавство ряду країн) обмежує функцію центральних банків створювати нову пропозицію грошей для стимулювання росту економіки. Проте не дивлячись на такі обмеження, актуальність грошового чинника як ключового при моделюванні інфляції залишається. Наприклад, межі монетарної політики Європейського центрального банку можуть передбачати такий підхід, який стосується коротко- та середньострокової інфляції до реальних чинників (таких як розрив виробництва та безробіття) та середньо- та довгострокової інфляції до зростання у грошовій масі.

З переходом з 2015 року НБУ до режиму таргетування інфляції, постало питання визначення впливу монетарних чинників на рівень інфляції в Україні. Згідно з дорожньою картою НБУ, інфляційне таргетування передбачає чітке дотримання параметрів плаваючого валютного курсу та політики процентних ставок, що має на меті дезінфляцію та стабілізацію валютного ринку. Так, за підсумками 2018 року, споживча інфляція сповільнилася до 9,8% (з 13,7% у 2017 р.), що є результатом насамперед жорсткої монетарної політики, якої дотримувався Національний банк. Монетарна політика НБУ була спрямована на досягнення інфляційної цілі в середньостроковій перспективі. З жовтня 2017 року до вересня 2018 року НБУ підвищував облікову ставку шість разів – загалом на 5.5 в.п. до поточних 18% річних. Посилення жорсткості монетарної політики було реакцією Національного банку на збереження високого інфляційного тиску та зростаючі ризики для зниження інфляції до цілі на запланованому горизонті. Зокрема протягом року розширювався споживчий попит внаслідок зростання доходів населення. Це відбувалося завдяки підвищенню заробітних плат, осучаснення пенсій та зростання переказів трудових мігрантів. На показниках

інфляції також суттєво позначилося підвищення цін на паливо, зумовлене тенденціями на світовому ринку нафти, що вплинуло на зростання цін і на інші товари та послуги. Як наслідок, споживча інфляція за підсумками року була близькою до прогнозного показника НБУ, проте перевищила інфляційну ціль у 6% (± 2 в.п.). Чи був цей результат несподіванкою для НБУ?

З'ясуємо, використовуючи модель інфляційної націнки (Markup of inflation Model). В цій моделі цільовий рівень інфляції встановлюється у вигляді націнки на деякі комбінації внутрішніх цін (сировина, матеріали, граничні витрати праці, податкові витрати), а коливання інфляції інтерпретуються як часткове коригування цін до визначеної цілі, тобто інфляція є процесом корегування рівноваги. Оскільки це рівноважне відношення, відхилення від початкових цілей можна використати для пояснення змін в рівні інфляції.

Відправною точкою моделі є простий алгоритм в якому рівень цін встановлюється в якості націнки на входні витрати фірми. Ця модель може призвести до зростання чи падіння рівня цін в залежності від націнок, що відповідно використовують фірми і працівники. Якщо одна фірма піднімає ціни, щоб підтримати бажану націнку, зростають витрати інших фірм, що в свою чергу підвищує їх ціни, і цей процес підвищення витрат і цін розповсюджується на інші фірми в геометричній прогресії. Однак в довгостроковому періоді, інфляційна спіраль може зупинитися, якщо буде відбуватися поступове підвищення ефективності і продуктивності праці. Математично такий зв'язок можна представити як:

$$mi + prod = q - \lambda \Delta p \quad (1)$$

де mi – інфляційна націнка, $prod$ – середня продуктивність факторів виробництва, q – валова націнка, p – середній рівень цін, λ – коефіцієнт інфляційних витрат, Δ - показує зміни в значеннях перемінних величин.

Якщо інфляційна націнка mi_t визначається як різниця $(p-w)_t$, де ціни (p) і зарплата (w) визначені як середні величини, тоді $mi + prod$ інфляційна націнка на одиницю витрат. Відповідно, коефіцієнт інфляційних витрат λ являє собою ціну інфляції в умовах більш низької питомої ваги витрат чи граничної націнки в довгостроковій перспективі, в залежності від значення величини націнки, що використовується [2].

Так, вихід за прогнозовані рамки інфляції у 2018 року не став несподіванкою для центрального банку. Про це свідчить звіт Правління Національного банку України, щодо проведення грошово-кредитної політики у 2018 році: «Інфляція відхилилася від цілі головним чином через дію чинників, на які монетарна політика має обмежений вплив: підвищення адміністративно-регульованих цін і тарифів та стрімке зростання світових цін на нафту протягом більшої частини року» [1]. Згідно стратегії монетарної політики НБУ, в окремі періоди інфляція може відхилитися від встановленої цілі через вплив факторів, що лежать поза впливом монетарної політики. Зокрема таких, як зміни цін на сировинні товари,

відмова від адміністративно регульованих цін та інші високоволатильні компоненти індексу споживчих цін, що підтверджує достовірність моделі інфляційної націнки та її використання при плануванні прогнозних цільових орієнтирів інфляції.

Так, на 2019 рік, оптимальний цільовий рівень інфляції (річна зміна ІСЦ), який відповідає фундаментальним основам економіки України, визначається Національним банком на рівні 5% із допустимим діапазоном відхилень ± 1 п. п. Фаза зниження інфляційної цілі з поточної до 5 відсотків буде здійснюватися до грудня 2019 року. Досягнення цієї цілі буде залежати від рівня цін на сировину та енергоресурси на світовому ринку, що є визначальним при плануванні внутрішніх витрат фірми, що виступають основним компонентом для визначення цільових орієнтирів інфляції в рамках моделі інфляційної націнки.

Список використаних джерел

1. Про Стратегію монетарної політики Національного банку України від 13.08.18р. [Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=76958856>]
2. Anindya Banerjee, Bill Russell Inflation and Measures of the Markup // Department of Economics, European University Institute, Italy; Department of Economic Studies, University of Dundee, United Kingdom
[Режим доступу: https://www.billressell.info/Banerjee__Russell_JoM_Final_14_Nov_2003.pdf]

Чередніченко О.О.

*к.т.н., доцент,
НУБіП України,*

«Ірпінський економічний коледж»

Чередніченко Є.С.

*студентка ВП НУБіП України,
«Ірпінський економічний коледж»*

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО СТАНУ ГАЛУЗІ ТА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИРОБНИЦТВА ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ

Буряківництво – це рослинницька галузь, підприємства якої вирощують єдину цукроносну технічну культуру в Україні - цукровий буряк, із соку якого цукрові заводи виготовляють цукор.

Цукробурякова галузь в Україні є однією з найбільш технологічно сформованих, оскільки експортується не аграрна сировина, а продукти її переробки. Це досить важливий аргумент для розвитку і підтримки галузі